

§ 201

Kaupunkiympäristölautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Elina Kauppila ym. valtuustoaloitteesta koskien purojen kunnostamista

HEL 2023-014566 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Valtuustoaloitteessa esitetään, että myös Helsingissä otetaan käyttöön purotalkkarimalli huolehtimaan Helsingin purojen kunnostamisesta.

Puro- ja jokitalkkari toimintaa on käynnissä Vantaalla sekä Vantaanjoen valuma-alueella. Vantaan kaupunki on palkannut vuodesta 2016 lähtien vuosittain kesäkaudelle kaksi purotalkkaria kolmen kuukauden määräaikaiseen työsuhteeseen. Heidän tehtävänä on ollut muun muassa talkoiden järjestäminen, uoman tukosten raivaus, purovarsien siivous sekä someviestintä, neuvonta ja opastus. Purotalkkarit ovat vuosittain laatineet loppuraportin suorittamistaan tehtävistä.

Vantaanjoen vesistöalueella jokitalkkaritoimintaa on ollut 2014 lähtien osana Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistyksen (VHVSY) toimintaa. Jokitalkkarit vastaavat Vantaanjoen kalataloudelliseen ja virkistyskäyttöön liittyvien toimenpiteiden suunnittelusta sekä toteutuksesta, kuten kalojen lisääntymisaluiden kunnostuksista, luontopolkujen kunnostuksesta, ympäristökasvatuksesta sekä roskien siivouksesta.

Purotalkkaritoiminta edistäisi myös Helsingissä purojen kunnostamista ja hoitoa, sekä niihin liittyvää asukasyhteistyötä. Vantaalla sekä Vantaanjoen valuma-alueella saadut hyvät kokemukset tukevat samankaltaisen toteutuksen kokeilua myös Helsingissä.

Helsingin purotalkkaritoimintaa voitaisiin lähteä suunnitelmallisesti edistämään yhdessä VHVSY:n kanssa. Helsinki on yhdistyksen jäsen, ja sillä on kokemusta ja näyttöä vastaavan toiminnan toteutuksesta koko Vantaanjoen valuma-alueella.

Laadittavassa purotalkkareiden toimintasuunnitelmassa esitetään tarkempi suunnitelma purotalkkareiden tehtävistä, toiminnan toteutuksesta, sen sijoittumisesta kaupungin toimialoille sekä arvio purotalkkaritoiminnan vaatimista resursoinnista. Toimintasuunnitelman laatiminen ja toiminnan koordinointi voidaan toteuttaa yhteistyössä ympäristöpalveluiden ja kunnossapitopalveluiden kanssa, mikäli sen toteutukseen

osoitetaan tarvittava määräraha talousarviossa 2025. Purotalkkaritoimintaa voidaan Helsingissä edistää, jos kaupunkiympäristöpalveluille saadaan jatkossa siihen kohdistettu vuosittainen rahoitus ja henkilöresurssi.

Purotalkkaritoimintaan tarvitaan henkilöresurssien lisäksi kuljetuskalustoa, sosiaalituloja henkilöille sekä sopimuksia jätteiden vastaanottajien kanssa. Myös näiden kustannuserien tulee sisältyä purotalkkaritoiminnan kustannuksiin ja palveluntuottajan sopimuksiin.

Toiminnan suunnitteluun ja ohjaukseen tarvitaan purokunnostuksen ja vesistöjen hoidon asiantuntemusta omaavaa henkilöresurssia kaupunkiympäristötoimialalta sekä rahoitus toteutukseen. Toimintaan tarvittaisiin rahoitusta noin 200 000 euroa vuodessa.

Helsinki tunnistaa, että purot ovat tärkeä osa monimuotoista kaupunkiluontoa ja puroympäristöt ovat myös tärkeitä virkistätymiskohteita. Purot ovat myös osa kaupungin hulevesiverkostoa, jonka toimivuus tulee taata. Hulevesien mukana puroihin kulkeutuu roskia ja erilaisia haitta-aineita. Purojen vedenlaatua heikentävät myös erilaisilta työmailta peräisin olevat työmaavedet.

Kunnossapidon kannalta purot virtaavat haasteellisesti läpi hyvin erilaisten yleisten alueiden sekä tonttien vuoroin avouomina vuoroin putkittuina. Tiiviissä kaupunkirakenteessa pientenkin kunnostustöiden suunnittelu on tarpeen ja kunnostukset puroilla pitää sovittaa yhteen muun maankäytön ja erilaisten suunnittelu- ja rakentamishankkeiden kanssa.

Lautakunta piti tärkeänä, että ajantasainen luontotieto on kaikkien ympäristön tilaan vaikuttavien toimijoiden käytössä ja kehitti ympäristöpalveluita ja yleiset alueet palveluita tarvittaessa kehittämään prosessejaan riittävän yhteistyön varmistamiseksi.

Helsingin yleisten alueiden kunnossapidon tilaaja-tuottajamallissa yleisten alueiden kunnossapito on joko yksityisillä urakoitsijoilla tai kaupungin sisäisellä tuottajalla rakentamisliikelaitos Staralla. Urakoitsijoiden tehtäviin sisältyy muun puhtaanapidon lisäksi myös purojen puhtaanaapitoa. Maastoon jätettyjen isompien jätemäärien ns. luvattomien kaatopaikkojen siivouksia tilataan erikseen puitesopimustoimittajalta.

Purojen tilan parantamiseksi on tehty toimenpiteitä sekä kaupungin, että muiden sidosryhmien toimesta. Kaupungin teettämistä kunnostushankkeista on uusin Haaganpuron alajuoksun padon korvaaminen koskimaisella rakenteella. Osia purouomista on kunnostettu myös puisto- ja katurakentamishankkeiden yhteydessä. Kunnossapidossa on tehty pieniä korjauksia, esimerkiksi poistettu pienempiä noususteitä ja kor-

jattu rumpuja. Joitakin erillisiä kunnostushankkeita on tehty myös muiden sidosryhmien kanssa yhteistyössä. Vapaaehtoiset ovat tehneet arvokasta työtä erityisesti uhanalaisen taimenen lisääntymis- ja elinalueiden turvaamiseksi. Yhteisöllisyys ja asukkaiden omaehtoinen osallistuminen oman ympäristönsä hoitoon on myös tärkeää ja lisää puuroympäristöjen arvostusta.

Haitallisten vieraslajien poistoa tehdään yleisillä alueilla rakentamishankkeiden yhteydessä, kunnossapidon urakoitsijoiden toimesta ja vapaaehtoisvoimin. Puistokummit tekevät arvokasta työtä vieraslajien torjunnassa sekä alueiden puhtaanapidossa. Kaupunki järjestää myös talkoita usein yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa.

Käsittely

Vastaehdotus:

Katri Penttinen: Lisätään lausuntoehdotuksen kappaleen 11 jälkeen omaksi kappaleeksi: "Lautakunta pitää tärkeänä, että ajantasainen luontotieto on kaikkien ympäristön tilaan vaikuttavien toimijoiden käytössä ja kehottaa ympäristöpalveluita ja yleiset alueet palveluita tarvittaessa kehittämään prosessejaan riittävän yhteistyön varmistamiseksi."

Kannattaja: Anni Sinnemäki

Kaupunkiympäristölautakunta päätti yksimielisesti hyväksyä Katri Penttisen vastaehdotuksen mukaan muutetun ehdotuksen.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Päivi Islander, projektipäällikkö: 09 310 38649
paivi.islander(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuustoaloite 15.11.2023 Kauppila Elina Puroluonto kuntoon!

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Kaupunkiympäristölautakunta antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Valtuustoaloitteessa esitetään, että myös Helsingissä otetaan käyttöön purotalkkarimalli huolehtimaan Helsingin purojen kunnostamisesta.

Puro- ja jokitalkkari toimintaa on käynnissä Vantaalla sekä Vantaanjoen valuma-alueella. Vantaan kaupunki on palkannut vuodesta 2016 lähtien vuosittain kesäkaudelle kaksi purotalkkaria kolmen kuukauden määräaikaiseen työsuhteeseen. Heidän tehtävänä on ollut muun muassa talkoiden järjestäminen, uoman tukosten raivaus, purovarsien siivous sekä someviestintä, neuvonta ja opastus. Purotalkkarit ovat vuosittain laatineet loppuraportin suorittamistaan tehtävistä.

Vantaanjoen vesistöalueella jokitalkkaritoimintaa on ollut 2014 lähtien osana Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistyksen (VHVSY) toimintaa. Jokitalkkarit vastaavat Vantaanjoen kalataloudelliseen ja virkistyskäyttöön liittyvien toimenpiteiden suunnittelusta sekä toteutuksesta, kuten kalojen lisääntymisaluiden kunnostuksista, luontopolkujen kunnostuksesta, ympäristökasvatuksesta sekä roskien siivouksesta.

Purotalkkaritoiminta edistäisi myös Helsingissä purojen kunnostamista ja hoitoa, sekä niihin liittyvää asukasyhteistyötä. Vantaalla sekä Vantaanjoen valuma-alueella saadut hyvät kokemukset tukevat samankaltaisen toteutuksen kokeilua myös Helsingissä.

Helsingin purotalkkaritoimintaa voitaisiin lähteä suunnitelmallisesti edistämään yhdessä VHVSY:n kanssa. Helsinki on yhdistyksen jäsen, ja sillä on kokemusta ja näyttöä vastaavan toiminnan toteutuksesta koko Vantaanjoen valuma-alueella.

Laadittavassa purotalkkareiden toimintasuunnitelmassa esitetään tarkempi suunnitelma purotalkkareiden tehtävistä, toiminnan toteutuksesta, sen sijoittumisesta kaupungin toimialoille sekä arvio purotalkkaritoiminnan vaatimasta resursoinnista. Toimintasuunnitelman laatiminen ja toiminnan koordinointi voidaan toteuttaa yhteistyössä ympäristöpalveluiden ja kunnossapitopalveluiden kanssa, mikäli sen toteutukseen osoitetaan tarvittava määräraha talousarviossa 2025. Purotalkkaritoimintaa voidaan Helsingissä edistää, jos kaupunkiympäristöpalveluille saadaan jatkossa siihen kohdistettu vuosittainen rahoitus ja henkilöresurssi.

Purotalkkaritoimintaan tarvitaan henkilöresurssien lisäksi kuljetuskalustoa, sosiaalituloja henkilöille sekä sopimuksia jätteiden vastaanottajien kanssa. Myös näiden kustannuserien tulee sisältyä purotalkkaritoiminnan kustannuksiin ja palveluntuottajan sopimuksiin.

Toiminnan suunnitteluun ja ohjaukseen tarvitaan purokunnostuksen ja vesistöjen hoidon asiantuntemusta omaavaa henkilöresurssia kaupunkiympäristötoimialalta sekä rahoitus toteutukseen. Toimintaan tarvittaisiin rahoitusta noin 200 000 euroa vuodessa.

Helsinki tunnistaa, että purot ovat tärkeä osa monimuotoista kaupunki-
luontoa ja puroympäristöt ovat myös tärkeitä virkistätymiskohteita. Pu-
rot ovat myös osa kaupungin hulevesiverkostoa, jonka toimivuus tulee
taata. Hulevesien mukana puroihin kulkeutuu roskia ja erilaisia haitta-
aineita. Purojen vedenlaatua heikentävät myös erilaisilta työmailta pe-
räisin olevat työmaavedet.

Kunnossapidon kannalta purot virtaavat haasteellisesti läpi hyvin eri-
laisten yleisten alueiden sekä tonttien vuoroin avouomina vuoroin putki-
tettuina. Tiiviissä kaupunkirakenteessa pientenkin kunnostustöiden
suunnittelu on tarpeen ja kunnostukset puroilla pitää sovittaa yhteen
muun maankäytön ja erilaisten suunnittelu- ja rakentamishankkeiden
kanssa.

Helsingin yleisten alueiden kunnossapidon tilaaja-tuottajamallissa yleis-
ten alueiden kunnossapito on joko yksityisillä urakoitsijoilla tai kaupun-
gin sisäisellä tuottajalla rakentamisliikelaitos Staralla. Urakoitsijoiden
tehtäviin sisältyy muun puhtaanapidon lisäksi myös purojen puhtaan-
pitoa. Maastoon jätettyjen isompien jätemäärien ns. luvattomien kaato-
paikkojen siivouksia tilataan erikseen puitesopimustoimittajalta.

Purojen tilan parantamiseksi on tehty toimenpiteitä sekä kaupungin, et-
tä muiden sidosryhmien toimesta. Kaupungin teettämistä kunnostus-
hankkeista on uusin Haaganpuron alajuoksun padon korvaaminen kos-
kimaisella rakenteella. Osia purouomista on kunnostettu myös puisto-
ja katurakentamishankkeiden yhteydessä. Kunnossapidossa on tehty
pieniä korjauksia, esimerkiksi poistettu pienempiä nousuesteitä ja kor-
jattu rumpuja. Joitakin erillisiä kunnostushankkeita on tehty myös mui-
den sidosryhmien kanssa yhteistyössä. Vapaaehtoiset ovat tehneet ar-
vokasta työtä erityisesti uhanalaisen taimenen lisääntymis- ja elinaluei-
den turvaamiseksi. Yhteisöllisyys ja asukkaiden omaehtoinen osallis-
tuminen oman ympäristönsä hoitoon on myös tärkeää ja lisää puroym-
päristöjen arvostusta.

Haitallisten vieraslajien poistoa tehdään yleisillä alueilla rakentamis-
hankkeiden yhteydessä, kunnossapidon urakoitsijoiden toimesta ja va-
paaehtoisvoimin. Puistokummit tekevät arvokasta työtä vieraslajien tor-
junnassa sekä alueiden puhtaanapidossa. Kaupunki järjestää myös tal-
koita usein yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa.

Esittelijän perustelut

Valtuustoaloite

Valtuutettu Elina Kauppila ja 24 muuta valtuutettua ovat tehneet
15.11.2023 seuraavan valtuustoaloitteen:

"Puroluonto kuntoon!

Puroluonto on tärkeä osa monimuotoista kaupunkiluontoa. Puroluonto kuten Longinoja, Mätäjoki ja Konalanoja ovat paitsi itsessään arvokkaita keuitaita, myös tärkeitä virkistytymiskohteita kaupunkilaisille. Niitä on aikoinaan muokattu kovalla kädellä ja ne kärsivät huonon kunnan lisäksi edelleen myös jätevesistä ja roskaamisesta.

Lukuisat eläinlajit koskikarasta erittäin uhanalaiseen meritaimeen, saukoon ja jokirapuun hyötyvät virtavesien ennallistamis- ja kunnostamistyöstä. Kunnostetuista puroista löytyy tutkitusti monimuotoisempaa lajikirjosta ja siten työ tukee myös kaupungin monimuotoisuustavoitteita. Tällä hetkellä työ on kuitenkin kokonaan vapaaehtoisten harteilla.

Vantaalla on jo seitsemänä kesänä palkattu kaksi henkilöä puroluontotalkkareiksi. He kunnostavat virtavesiä, huoltavat vaelluskalojen kutualueita, poistavat vaellusesteitä, havainnoivat lajeja, järjestävät talkkoita, valvovat ja raportoivat virtavesiä vaarallisuudesta ympäristökeskukselle ja torjuvat haitallisia vieraslajeja. Puroluontotalkkarit tekevät myös yhteistyötä järjestöjen ja asukkaiden kanssa. Helsingin kaupungin ympäristöjohtajan mukaan puroluontotalkkaritoiminta olisi myös Helsingille hyödyllistä.

Me allekirjoittaneet valtuutetut vaadimme, että myös Helsingissä otetaan käyttöön puroluontotalkkarimalli huolehtimaan Helsingin purojen kunnostamisesta."

Lausuntopyyntö

Kaupunginkanslia on pyytänyt kaupunkiympäristölautakuntaa antamaan lausunnon kaupunginhallitukselle 28.2.2024 mennessä.

Kaupunginkanslia on myöntänyt lausunnon antamiselle lisää aikaa 12.4.2024 saakka.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Päivi Islander, projektipäällikkö: 09 310 38649
paivi.islander(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuustoaloite 15.11.2023 Kauppila Elina Puroluonto kuntoon!

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristölautakunta 26.03.2024 § 185